

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Stenius, Petra; Perälä, Seppo

Julkaisun nimi: Pientaloihanne : rakentajan valinnat vuonna 2021

Julkaisuvuosi: 2021

Versio: Kustantajan versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Stenius, P. & Perälä, S. (2021). Pientaloihanne: rakentajan valinnat vuonna 2021. Oulun ammattikorkeakoulun tekniikan ja luonnonvara-alan lehti: Oamk_telulainen, 2(5), 29-30.

https://issuu.com/telu_oamk/docs/ret_telulainen

Pientaloihanne – rakentajan valinnat vuonna 2021

Omakotitaloasumisella on pysyvä ja vahva asema suomalaisessa pientalorakentamisessa. Pientalojen ulkoasua ohjaavat arkkitehtoninen ajankuva ja tekniikka, ja rakentamistapana ykkösratkaisu on avaimet käteen -konsepti. Jälleenrakennuskauden tarpeista lähtenyt elementeistä koottu talopaketti kasvattaa edelleen osuuttaan pientalomarkkinoilla.

Valtaosa talopakettitaloista on puurankaelementtirakenteisia, mutta myös hirsirakentaminen on suosittua.

Ympäristöhallinnon Asukasbarometri 2016 -tutkimukseen mukaan omakotitaloasumisella on pysyvä asema suomalaisessa pientalorakentamisessa. Barometriin vastanneista yli puolet pitää omakotitaloasumista ihanteellisimpana asumismuotona.

Sotien jälkeen eri vuosikymmenillä pientaloilla ovat olleet omat ominaispiirteensä niin ulkonäön kuin tilaratkaisuidenkin osalta. Pientaloihanne 2020 -kyselyllä haluttiin selvittää, minkälainen on tämän päivän pientaloihanne ja mihin rakentamisessa halutaan panostaa. Kysely tehtiin verkkokyselynä helmikuun 2021 aikana osana Oulun ammattikorkeakoulun rakennusarkkitehtuurin opinnäytetyötä. Vastauksia saatiin kahden viikon aikana yli 400.

Kyselyssä selvitettiin vastaajien ajatuksia pientalon ulkonäöstä, rakennusmateriaaleista ja toiminnallisuuksista. Lisäksi kysyttiin valmiutta käyttää rakennusbudjettia energiatehokkuuden parantamiseen yli määrätason tai uusiutuvan energian tuottoon omalla rakennuspaikalla.

Pientaloihanne 2020

Vastausten perusteella ihannepientalon tulisi sijaita kaupungin lähetyvillä olevalla pientaloalueella 1 000–2 000 m²:n kokoisella omistustontilla. Lähes 40 %:lla vastaajista ihannepientalo on talovalmistajan valmismalli ja 60 %:lla valinta on elementtitalopaketti, johon myös massiivipuutalot kyselyssä luettiin. Rakentamistavaksi valitaan lähes joka toinen kerta avaimet käteen -toimitus, kuitenkin niin, että neljännes rakentajista haluaa itse tehdä viimeisteleviä sisätöitä.

Runkomateriaalivalinta on useimmiten massiivipuuta eli hirsia tai CLT (umpipuinen liimattu elementti). Vastaajista tällaisen massiivipuurakenteisen talon valitsi lähes puolet ja yhteensä puurakenteiseen taloon päätyi noin 80 %. Hirsitaloteollisuuden mukaan hirsipientalojen toteutuneita aloituksia vuonna 2020 oli noin 1 400.

Moderni hirsitalo on ulkonäöllisesti kaukana ristnurkkaisista perinteisistä hirsitaloista (Honkarakenne 2018)

Kyselyn mukaan joka toinen talo on yksikerroksinen ja joka toinen puolitoista- tai kaksikerroksinen. Kellaria 2020-luvun taloon ei yleensä valita – kuten ei vuosikymmeniin ole tehty. Kattomuotona taloissa on useimmiten harjakatto. Autotalli tai -katos on useimmiten kahdelle autolle. Autosuojan yhteyteen sijoitetaan lämmintä varasto- tai harrastustilaa.

Merkittävimpiä uutena piirteinä on yhä useamman halu nauttia löylyistä myös erillisessä ulkosaunassa.

Merkittäviä uusia mieltymyksiä ei tilojen perusratkaisun suhteen ole, vaan päälinjat ovat olleet samat rintamamiestalojen jäätyä syrjään standardiratkaisuna 1960-luvulla. Talon kolme makuuhuonetta ovat kooltaan 12–13 m². Näiden lisänä talossa on vierashuone sekä työhuone. Oleskeluun avautuvan avokeittiön ohella talossa on lähes poikkeuksetta kodinhoituhuone ja vaatehuone arjen toimiin. Sisäsaunan yhteydessä pesuhuoneessa on kaksi erillistä suihkua ja talosta löytyy lisäksi kaksi wc:tä. Merkittävimpiä uutena mieltymyksenä on yhä useamman halu nauttia mökkitunnelmasta omassa arjessa erillisen ulkosaunan löylyissä.

Talon lämmitysjärjestelmä on maalämpöpumppu ja sitä täydentämään rakennetaan varaava takka tunnelmaa luomaan. Tulisija antaa myös lämmitysvarmuutta sähkökatkojen varalle. Leivinuuni on

ajatuksissa harvalla, ja muutoinkin puulla lämmitäminen on harvinaisempaa kuin aikaisemmin.

Taloautomaatiojärjestelmien kaikkia mahdollisuuksia ei ehkä vielä tunnisteta, mutta monia niihin liittyviä osajärjestelmiä on jo otettu mukaan energian käytön hallintaan. Usein talo on automatisoitu ainakin lämpötilan ja ilmanvaihdon etäohjauksella. Myös turvajärjestelmille on kysyntää. Tällaisia ovat esimerkiksi etä- ja videovalvonta, liiketunnistimet, savu- ja vesi-ilmaisimet, murtohälyttimet sekä numerokoodilla ja etäohjauksella toimivat lukituksen varmentavat järjestelmät.

Pientaloalueen rakennusvuosikymmenen näkee katukuvasta

2020-luvun rakentamisessa on nähtävissä, että rakentajat eivät juuri ole valmiita ottamaan riskejä. Rakennuksen väriyty, muoto, kokoluokka ja aukotus ovat hyvin yhteneviä ja ajankohdan trendien mukaisia. Ulkonäöltään erilaiset, katukuvasta erottuvat rakennukset ovat yleensä arkkitehdin asiakkaalle yksilöllisesti suunniteltuja. Usein näitä tapauksia arvostetummilla ja yksityiseen tontinomistukseen perustuvilla asuinalueilla. Voidaan kysyä, onko tähän yksi-ilmeisyyteen syynä rakennusbudjetti, parhaan mahdollisen jälleenmyyntiarvon tavoittelu, mielikuvituksen ja uskalluksen puute vai halu olla erottumatta liikaa massasta. Mahdollisesti myös rakentamisen ohjaus voi yksipuolistaa tulosta.

Ratkaiseva murros tilaratkaisujen perusteissa tapahtui 1950-luvulta poistuttaessa. Rintamamiestalo-opperinteen mukaisesta, yhden savuhormin lämmön ympärille kootusta asuintilojen sijoittelusta siirryttiin vapaampaan, avoimeen tilajäsentelyyn.

Ulkonäöllisesti samalla vuosikymmenellä valmistuneet pientaloalueet ovat usein hyvin homogeenisia.

Samaa yhdenmukaisuuden tavoittelun tai tuloksen piirrettä tosin on ollut kautta aikain. 1960-luvun kytkettyjen asuintalojen riveistä löytyy laajoine ikkunapintoineen matalia, julkisivuiltaan vaaleita, kalkkihiekkatällisiä ja puuosiltaan tummasävytteisiä, loivasti harjakattoisia taloja. 1970-luvun alkupuolen ratkaisuna oli tasakattoiselta vaikuttava matala ja myös kytketty punatiilitalo. 1970-luvun loppupuolella energiakriisin vaikuttamina rakennettiin vaipan alaltaan minimoituja, niukasti aukotettuja jyrkkäkattoisia käkikellotaloja. 1980-luvun asuinalueen talot toivat kontrastia edellisiin: ne verhoiltiin

vaalealla, usein murrettupintaisella kalkkihiekkatällillä ja koristeltiin pylväin ja kaarin.

Skandinaavinen selkeys ja isot ikkunat ovat osa 2000-luvun pientaloarkkitehtuuria (Stenius 2021)

1990-luvulla asuinalueet muuttuivat keveämmiksi pääosin puuverhoiltujen vaaleiden pastelliväritteisten talojen myötä. 2000-luvun puolelle tultaessa puuverhoillut harjakattoiset elementtirakenteiset pientalot jatkoivat keveämpää katukuvaa. 2020-luvun alun pientaloalueiden kuvaksi näyttää muodostuvan tummasävytteisempi julkisivun ilme sekä jyrkät pulpettikatot. Modernit, urbaanit, lyhytnurkkaiset city-hirsitalot ovat tulossa hallitseviksi.

Rakennusten ulkoasua ohjaa paitsi arkkitehtoni ajankuva myös tekniikka. Umpiolasi-ikkunoiden kehitys mahdollisti laajat ikkunapinnat 1960- ja -70-lukujen pientaloissa. Ne kuitenkin katosivat 1970-luvun energiakriisin myötä. Uudempi energiakriisi puolestaan paitsi lisäeristi rakennuksen vaipan myös suorakulmaisti ja oikaisi edellisen vuosikymmenen rönsyt rakennuksista. Samaan suuntaan kehitystä vei edellä mainittu 1970-luvun murros, joka palautti käyttöön savuhormin ympärille kietoutuneen kompaktin rintamamiestalon idean, mutta tällä kertaa käkikelloversiona. Ovatkohan hiilijalanjälkitaustaiset niukkuushanteet ja kompaktiasumisen ratkaisut seuraava muutoslinja?

Lähteet

Hirsitaloteollisuus 2020. Hirsiomakotitalojen markkinaosuus on edelleen kasvussa. Hakupäivä 27.9.2021. <https://www.hirsikoti.fi/fi/media/hirsiomakotitalojen-markkinaosuus-on-edelleen-kasvussa>.

Honkarakenne 2018. Moderni hirsitalo on täynnä kauniita yksityiskohtia. Hakupäivä 27.9.2021. <https://www.honka.fi/fi/blog/2018/02/21/moderni-hirsitalo-ontaynna-kauniita-yksityiskohtia/>.

Stenius, Petra 2021. Suomalaisen pientalon vuosikymmenet ja pientaloihanne 2020. Oulun ammattikorkeakoulu. Rakennusarkkitehdin tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. Hakupäivä 1.10.2021. <https://www.theseus.fi/handle/10024/494636>.

Suomen ympäristökeskus 2016. Asukasbarometri 2016. Kysely kaupunkimaisista asuin ympäristöistä. Hakupäivä 1.10.2021. <https://www.ymparisto.fi/asukasbarometri>.